

YEGAH MUSICOLOGY JOURNAL

<https://dergipark.org.tr/en/pub/ymd>

e-ISSN: 2792-0178

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi/ Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 01.07.2025
Kabul Tarihi / Date Accepted : 27.07.2025
Yayın Tarihi / Date Published : 30.09.2025
DOI : <https://doi.org/10.51576/ymd.1731425>
e-ISSN : 2792-0178

İntihal/Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ İÇİN MÜZİK DERSİNE YÖNELİK BİLİŞSEL BAŞARI TESTİNİN GELİŞTİRİLMESİ

AFACAN, Şenol¹

ÖZ

Müzik eğitiminde bireyin öğrendiği bilgiyi uygulamaya aktarabilmesi, müziksel bilgiyi davranışa dönüştürebilmesi çok önemli olmakla birlikte uygulama becerisinin geliştirilebilmesi de müziksel bilgiyi tanımayı ve kavramayı gerektirmektedir. Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin müzik derslerinde yer alan bilişsel kazanımlar doğrultusunda öğrencilerin bilgi düzeylerini ölçmeyi amaçlayan; geçerli ve güvenilir, çoktan seçmeli, doğru-yanlış ve eşleştirme soru tiplerinden oluşan bir bilişsel başarı testi geliştirmektir. 6. ve 7. Sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testlerinin tasarımı, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi süreçlerinde, eğitimsel ve psikolojik ölçme alanında uluslararası düzeyde kabul görmüş standartlar esas alınmıştır. Söz konusu standartlar, madde yazımı ve analizi, geçerlik ve güvenirlik değerlendirmeleri ile açımlayıcı faktör analizi gibi istatistiksel doğrulama teknikleri aracılığıyla uygulama sürecinin her aşamasına rehberlik etmiştir. Bireysel madde puanları ile toplam test puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesi için korelasyona dayalı madde analizleri yapılmıştır. Testlerin

¹ Doç. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, senolafacan@gmail.com,

 [0000-0001-7564-1695](https://orcid.org/0000-0001-7564-1695)

güvenirliği ise, dikotom biçimde puanlanan maddeler için uygun olan Kuder–Richardson (KR-20) formülü ile hesaplanmıştır. Tüm istatistiksel analizler SPSS 26.0 yazılımı aracılığıyla yürütülmüştür. 6. Sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testinin KR-20 güvenirlik katsayısı 0.918, Cronbach Alfa katsayısı ise 0.921 olarak hesaplanmıştır. 7. Sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testinin KR-20 güvenirlik katsayısı 0.926, Cronbach Alfa katsayısı ise 0.928 olarak hesaplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, müzik dersi, ortaokul, başarı testi, bilişsel başarı.

THE DEVELOPMENT OF A COGNITIVE ACHIEVEMENT TEST FOR MUSIC COURSE FOR MIDDLE SCHOOL STUDENTS

ABSTRACT

In music education, it is very important for the individual to be able to transfer the knowledge he/she has learned into practice and to transform musical knowledge into behavior, but the development of application skills also requires the recognition and comprehension of musical knowledge. The aim of this study is to develop a valid and reliable cognitive achievement test consisting of multiple-choice, true-false and matching question types, aiming to measure the knowledge level of students in line with the cognitive gains in the music lessons of secondary school students. The design, development and evaluation processes of the Sixth and Seventh Grade Music Achievement Tests were based on internationally recognized standards in the field of educational and psychological measurement. These standards guided each stage of the implementation process through statistical validation techniques such as item writing and analysis, validity and reliability assessments, and exploratory factor analysis. Correlation-based item analyses were conducted to examine the relationships between individual item scores and total test scores. The reliability of the tests was calculated using the Kuder-Richardson (KR-20) formula, which is appropriate for dichotomously scored items. All statistical analyses were conducted using SPSS 26.0 software. The KR-20 reliability coefficient of the 6th grade music class cognitive achievement test was calculated as 0.918 and Cronbach's Alpha coefficient was calculated as 0.921. The KR-20 reliability coefficient of the 7th grade music class cognitive achievement test was 0.926 and Cronbach's Alpha coefficient was 0.928.

Keywords: Music education, music lesson, middle school, achievement test, cognitive achievement.

GİRİŞ

Bireyin ve toplumların eğitiminde önemli bir yere sahip olan sanat eğitimi ve onun bir kolunu oluşturan müzik eğitimi, bireylerin sosyal, duyuşsal ve devinişsel gelişimlerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Müzik eğitimi amaç ve hedefleri önceden belirlenmiş ve planlanmış öğretme ve öğrenme etkinlikleri sonucunda bireye müziksel davranışlar kazandırma, geliştirme ve bireyin müziksel davranışlarını şekillendirme süreci olarak tanımlanabilir. Genel müzik eğitiminin bireye müziksel davranışlar kazandırma ve geliştirmenin yanı sıra genel müzik kültürü kazandırma, sanatsal ve estetik bir duyarlılık ya da farkındalık kazandırma gibi önemli işlevleri de bulunmaktadır.

Müzikle ilgili tüm eğitim süreçlerinin bireyin duyuşsal ve psikomotor davranışlarına olan olumlu kazanımlarının yanında, öğrenenin zihinsel süreçlerinde de önemli ölçüde etkili faktör olduğu birçok çalışmada bilimsel olarak tespit edilmiştir (Şendurur ve Akgül Barış, 2002).

McCormick ve Mcpherson'un (2006) gerçekleştirdiği bir çalışmada müziğin, çocukların zihinsel potansiyelleri üzerinde önemli etkiler ortaya çıkardığı belirtilmiştir. Söz konusu araştırmada müzikle desteklenmiş ortamlarda bulunmanın çocukların hızlı ve doğru karar verme becerilerini, algılama düzeylerini, hareket ya da bir iş üzerinde iken kendilerini izleme ve anlamlandırma yeterliklerini geliştirdiği ortaya konmuştur. Müzik dersi öğretim programında gerek teorik gerek uygulamada müziğin yaparak, yaşayarak öğrenilmesinin temel alınmış olması ile öğrencilerin müziksel bilgiye ve müziksel kültüre sahip olması hedeflenmiştir. Bu nedenle müzik derslerinde teorik öğrenmelerin yanında bilgilerin mutlaka uygulamaya aktarılması gerekirken, öğrencide bilginin gözlenebilir davranışlar haline dönüşmesi esastır.

Dolayısıyla öğrencilerin müzik dersi öğretim programında yer alan dinleme-söyleme, müziksel algı ve bilgilenme, müzik kültürü, müziksel yaratıcılık öğrenme alanlarına ilişkin kazanımlara ulaşabilmesi, bilişsel alanda gereken bilgi düzeyine sahip olmasını gerektirmektedir. Müzik eğitiminde devinişsel kazanımlar ön planda olmasına rağmen bunların gerçekleşebilmesi için arka planda müziksel bilgi ve teorinin kavranmış olması gerekmektedir. Müzik dersi öğretim etkinliklerinin öğrenciler tarafından doğru bir şekilde gerçekleştirilmesi aynı zamanda öğrencinin müzik dersi öğretim programının temel hedeflerinden olan tutum ve değerlerin de kazanılmasını

sağlayacaktır. Bu bağlamda Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) (2018) Müzik Dersi Öğretim Programının özel amaçları arasında öğrencilerin müziksel algı ve bilgilerini geliştirmenin yer aldığı görülmektedir.

Amaç ve Önem

Bu araştırmanın temel amacı ortaokul müzik derslerine yönelik bilişsel kazanımlar doğrultusunda çoktan seçmeli, doğru-yanlış ve eşleştirme soru tiplerinden öğrencinin müziksel bilgi düzeylerini ölçebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Bu araştırma ile geliştirilen bilişsel başarı testinin öğrencilerin müzik dersi başarısını belirlemek amacıyla kullanılacak çalışmalara kaynak oluşturacağı ve bu alanda geliştirilecek diğer ölçme araçlarına referans olacağı düşünülmektedir.

Ulusal literatüre bakıldığında ortaokulda kullanılabilecek çoktan seçmeli, doğru-yanlış ve eşleştirmeli soru tiplerinden oluşan müzik ders başarısını tespit edecek bir bilişsel başarı testine rastlanmamıştır. Araştırma sonucunda geliştirilecek olan başarı testinin ortaokul öğrencilerinin müzik dersi bilişsel başarılarını belirlemeye yönelik yapılacak araştırmalarda kullanılması, bu alandaki ölçme aracı ihtiyacının karşılanması ve müzik dersine yönelik geliştirilecek benzer ölçme araçlarına kaynak oluşturması bakımından önemli görülmektedir.

Müzik dersinin uygulama ağırlıklı bir ders olmasının yanında uygulamaya aktarılabilecek müzikal bilginin davranışa dönüşebilmesi için bilişsel alanda doğru kavranmış, analiz ve sentez yapılabilir düzeyde olması gerekmektedir. Ortaokulda müziği yaparak yaşayarak öğrenmenin gerçekleşmesinde öğrencilerin bilişsel alana yönelik kazanımlara sahip olmaları devinimsel kazanımları edinebilmelerinde temel oluşturduğu söylenebilir.

Problem Durumu

Müzik eğitimi teori ve uygulamanın iç içe geçtiği bir alan olup, bu derste müzikal bilginin uygulamada yaparak yaşayarak davranışa dönüştürülmesi esas alınmaktadır. Müzik öğretim programında yer alan müziğin yaparak, yaşayarak öğrenilmesine dayalı ilkenin temel alınmasıyla müziksel algı ve bilgilenme ile müzik kültürü öğrenme alanlarına ilişkin kazanımlara da bilgi düzeyinde sahip olunması hedeflenmektedir. Müzik eğitiminde bireyin öğrendiği bilgiyi uygulamaya aktarabilmesi, müziksel bilgiyi davranışa dönüştürebilmesi çok önemli olmakla birlikte uygulama becerisinin geliştirilebilmesi de müziksel bilgiyi tanımayı ve kavramayı

gerektirmektedir. Bir başka ifadeyle bilgi ve uygulamanın müzik eğitiminde birbirini tamamlayan bir bütün olduğu söylenebilir.

Buradan hareketle müzik dersi öğretim programında yer alan bilişsel kazanımlara öğrencilerin ne düzeyde sahip olduklarının belirlenmesi, programın bilişsel hedeflerine ne düzeyde ulaşıldığının saptanması tüm eğitim öğretim programlarının ölçme değerlendirme boyutunda incelenmesi gereken bir durumdur. Eğitim süreçlerinin değerlendirilmesi, eksikliklerin belirlenmesi, programın kazanımlarının gözden geçirilmesi, kazanımların yapılan çalışmalar sonucunda düzeltilmesi, dönüştürülmesi kısacası yeniden yapılandırılması süreç ile ilgili önemli ipuçları elde edilmesine olanak sağlayacaktır.

Bilişsel becerileri ölçmek, duyuşsal ve devinişsel becerilere olan etkileri gözlemlene ve değerlendirme bakımından son derece gerekli ve önemlidir. Kuramsal bilgiye dayanmayan uygulamalar ile bu uygulamaların ortaya çıkaracağı sonuçların çoğu zaman yeterince etkili, sağlam, tutarlı ve dengeli olmadığı görülmektedir (Varış ve Cesur, 2012).

Ölçme ve değerlendirme şüphesiz eğitim ve öğretim sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Gönen, Kocakaya, Kocakaya'ya (2011) göre öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranışlar açısından hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemede ve başarısız öğrencilerin öğrenme eksiklerini gidermede, öğretim etkinliklerinin amaçlarının gerçekleşme düzeyi hakkında bir yargıya varmada ölçme ve değerlendirme önemli bir yere sahiptir. Burton ve diğerleri (1991) (aktaran Akbulut ve Çepni, 2013) daha iyi çoktan seçmeli soru maddelerinin nasıl hazırlanacağı ile ilgili yaptıkları çalışmalarında; çoktan seçmeli testlerin farklı konular ile ilgili kazanımları ölçmede çok uygun bir ölçme aracı olduğunu belirtmektedirler. Ayrıca bu aracın basit ve karmaşık seviyedeki birçok öğrenci yeteneğini ölçmede kullanılabileceğini vurgulamaktadırlar.

Genel müzik eğitiminin verildiği ilk ve ortaöğretim kurumlarında müzik derslerinin planlanması, programlanması, yapılandırılması bütünsel bir bakış açısıyla değerlendirilmesi için öğrencilerin kazandırılması beklenen kuramsal bilgilere ne derece ulaştıkları saptanmalıdır. Başarı testleri bu bakımdan önemli işlevlere sahiptir (Varış ve Cesur, 2012). Ortaokul müzik derslerinde kullanılabilecek ulusal literatürde müzik dersine yönelik başarı testinin gerekliliği düşüncesi ile yapılan bu araştırmanın problem cümlesi şu şekilde belirlenmiştir.

Problem Cümlesi

Ortaokul 6 ve 7. sınıf müzik derslerine yönelik geçerli ve güvenilir bir bilişsel başarı testi nasıl geliştirilir?

Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini, 2024-2025 eğitim öğretim yılı ikinci döneminde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarının 6. ve 7. sınıflarında öğrenim gören öğrenciler, örneklemini ise Kırşehir il merkezinde yer alan farklı sosyo-ekonomik düzeydeki üç farklı okulun 6 ve 7. sınıflarında öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan toplam 860 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1 ve Tablo 2’de verilmiştir.

Okul	Sınıf	Cinsiyet	N	Toplam
A	6	Kız	69	140
		Erkek	71	
B	6	Kız	83	155
		Erkek	72	
C	6	Kız	56	135
		Erkek	79	
Toplam				430

Tablo 1. Araştırma grubunu oluşturan 6.sınıf öğrencilerinin demografik özellikleri.

Tablo 1’e bakıldığında 6.sınıf öğrencilerinin 208’i kız (% 48), 222’si (%52) ise erkektir.

Okul	Sınıf	Cinsiyet	N	Toplam
A	7	Kız	69	154
		Erkek	85	
B	7	Kız	65	145
		Erkek	80	
C	7	Kız	76	131
		Erkek	55	
Toplam				430
6 ve 7. Sınıf Genel Toplam				860

Tablo 2. Araştırma grubunu oluşturan 7. sınıf öğrencilerin demografik özellikleri

Tablo 2’ye bakıldığında 7. sınıf öğrencilerinin 210’u (%48,8) kız, 220’si (%51,2) ise erkektir. Her iki sınıf içinde araştırmaya katılan kız ve erkek öğrencilerin sayısal olarak birbirine yakın oranda oldukları söylenebilir. Araştırmaya katılan toplam öğrenci sayısı 860 olup bu öğrencilerin

418'i kız, 442'si erkektir. Buna göre uygulamaya katılan öğrencilerin %48,6'sı kız, %51,4'ü erkektir.

Sınırlılıklar

Araştırma 2024-2025 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılında Kırşehir il merkezinde bulunan üç farklı ortaokulun 6 ve 7. sınıflarında öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan toplam 860 öğrenci ile ve MEB (2018) müzik dersi öğretim programında yer alan müziksel algı ve bilgilenme öğrenme alanının müziksel bilgiye yönelik kazanımları ile sınırlandırılmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışmada, ortaokul öğrencileri için hazırlanan 6. ve 7. sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testinin tasarımı, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi süreçlerinde, eğitimsel ve psikolojik ölçme alanında uluslararası düzeyde kabul görmüş standartlar esas alınmıştır. Özellikle, American Educational Research Association, American Psychological Association ve National Council on Measurement in Education (2014) tarafından yayımlanan Standards for Educational and Psychological Testing kılavuzunda belirtilen ilkelere uygun olarak tüm aşamalar sistematik biçimde yürütülmüştür. Söz konusu standartlar, madde yazımı ve analizi, geçerlik ve güvenirlik değerlendirmeleri ile açıklayıcı faktör analizi gibi istatistiksel doğrulama teknikleri başta olmak üzere, uygulama sürecinin her aşamasına rehberlik etmiştir. Bu kapsamlı metodolojik yaklaşım, geliştirilen ölçme araçlarının psikometrik açıdan geçerli, güvenilir ve adil olmasını sağlamak amacıyla benimsenmiştir.

Başarı testinin geliştirilmesi amacıyla pilot uygulamanın yapılabilmesi için Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun 2024/15/09 karar no yazısı ile etik onayı alınmıştır. Uygulama yapılacak ortaokullar için MEB.TT.2024.013319 No'lu başvuru ile Kırşehir İl Milli Eğitim Müdürlüğünden onay alınmıştır.

Müzik Dersi Başarı Testlerinin Tasarım Aşamaları

Araştırmada öncelikle MEB (2018) müzik dersi öğretim programı incelenerek müziksel bilgiye yönelik kazanımlar irdelenmiştir. Bu doğrultuda araştırmacı tarafından 6 ve 7. sınıfa yönelik çoktan seçmeli, doğru yanlış ve eşleştirme soru tiplerinden oluşan 6.sınıf için toplam 40 ve 7.sınıf için toplam 45 soru hazırlanmıştır. 6 ve 7. sınıf için ayrı ayrı Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testi adı

verilen soruların pilot uygulaması için gerekli izinler alınarak Kırşehir il merkezinde bulunan A, B ve C ortaokullarında öğrenim gören çalışmaya gönüllü olarak katılan 6. sınıf toplam 430, 7. sınıf toplam 430 öğrenci olmak üzere her iki sınıf için toplam 860 öğrenciye uygulanmıştır.

Hazırlanan soruların programda belirtilen öğrenme alanları, konu ve kazanımlara uygun olmasına, soruların zorluk derecelerinin dengeli bir şekilde dağılımına dikkat edilerek kapsam geçerliliği göz önüne alınmıştır. Öğrencilerin bilgi düzeylerini ölçmek amacıyla öğrenme alanlarından müziksel algı ve bilgilenme ile müzik kültürüne ilişkin konu ve kazanımlar incelenerek sorular oluşturulmuştur. 6 ve 7. sınıf müzik dersi öğretim programında yer alan bilişsel kazanımlar incelenerek hazırlanan soruların kapsam geçerliliğine bakılmıştır. Turgut ve Baykul'a (2015) göre kapsam geçerliği bir ölçme aracının, bu araçla ölçülmek istenen davranışları ne derecede kapsadığıdır.

Müzik Dersi Öğretim Programında (2018) yer alan 6 ve 7. sınıf düzeylerine ait öğrenme alanları, konular ve konulara ilişkin kazanımlar incelenmiş, müziksel bilgi alanındaki kazanımlara 6. sınıf için 28 adet çoktan seçmeli soru ile 12 adet doğru yanlış cümleler olmak üzere toplam 40 soru maddesi geliştirilmiştir. 7. sınıf için 30 adet çoktan seçmeli, 8 adet doğru yanlış, 7 adet eşleştirme olmak üzere toplam 45 soru maddesi geliştirilmiştir. Bilişsel başarı testinde bilgi ve kavrama düzeyinde sorular hazırlanmış ve konu başlıklarını içermesine dikkat edilmiştir. Hazırlanan sorular iki alan uzmanı ile bir ölçme ve değerlendirme uzmanının görüşüne sunulmuştur. Geliştirilmesi amaçlanan başarı testi ile öğretim programında öğrencilere kazandırılmak istenen müziksel bilgilerin ölçülmesi hedeflenmiştir.

Hazırlanan sorular iki alan eğitimcisi, ölçme-değerlendirme ve bir dil uzmanı tarafından incelenerek ön uygulama aşamasına geçilmiştir.

Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testlerinin Uygulanması

Çoktan seçmeli, doğru yanlış ve eşleştirme tipinde oluşturulan bilişsel başarı testi formları çoğaltılarak araştırma kapsamında belirlenen ve uygulama için gerekli izinlerin alındığı ortaokulların 6 ve 7. sınıflarında bizzat araştırmacı tarafından gidilerek ilgili dersin öğretmeni eşliğinde gerekli açıklamalar yapılarak uygulanmıştır. Uygulamada öğrencilerin gönüllülük formunda yer alan açıklamalar doğrultusunda bireysel bir değerlendirme yapılmayacağı, bilimsel bir araştırma için kullanılacağı ve verecekleri doğru ya da yanlış cevapların müzik dersi notuna etki etmeyeceği sözlü olarak belirtilmiş ve dağıtılan bilişsel başarı testini cevaplamaları

istenmiştir. Uygulamadan sonra toplanan formlar okul ve sınıf olarak gruplandırılarak her bir öğrencinin verdiği cevaplar Excel formunda sıra numarası verilerek doğru cevap için “1” yanlış ya da boş bırakılan cevaplara “0” şeklinde girilmiştir.

Verilerin Analizi

6. ve 7. sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testinin uygulanmasının ardından, geliştirilen ölçme araçlarının psikometrik özelliklerini değerlendirmek amacıyla kapsamlı veri analizleri gerçekleştirilmiştir. Puanlama sürecinde, her bir doğru yanıt 1 puan, yanlış yanıtlar ve boş bırakılan maddeler ise 0 puan olarak kodlanmıştır (Haladyna, 2011). Kodlanan veriler üzerinden, maddelerin güçlük ve ayırt edicilik düzeylerini belirlemek üzere madde analizi uygulanmıştır. Ayrıca, bireysel madde puanları ile toplam test puanları arasındaki ilişkilerin incelenebilmesi için korelasyon temelli madde analizleri yapılmıştır (Ferketich, 1991). Testlerin güvenilirliği ise, dikotom biçimde puanlanan maddeler için uygun olan Kuder–Richardson 20 (KR-20) formülü ile hesaplanmıştır.

Geçerlik analizleri kapsamında, kapsam geçerliği uzman görüşlerine başvurularak değerlendirilmiş; yapı geçerliği ise açımlayıcı faktör analizi (AFA) ile incelenmiştir. Bu analizlerde, örneklem yeterliliğini değerlendirmek amacıyla Kaiser–Meyer–Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett Sferiklik Testi sonuçları göz önünde bulundurulmuştur. Ayrıca, madde puanlarının dağılımlarının normallliğini değerlendirmek için çarpıklık ve basıklık değerleri analiz edilmiştir. Çıkarılan faktörlerin sayısının belirlenmesinde ise paralel analiz yöntemi kullanılmıştır. Tüm istatistiksel analizler SPSS 26.0 yazılımı aracılığıyla yürütülmüştür.

Madde Güçlüğü ve Ayırt Edicilik İndeksi Analizi

Madde kalitesinin değerlendirilmesi amacıyla, her bir madde için madde güçlük indeksleri (p-değerleri) ve madde ayırt edicilik indeksleri (d-değerleri) hesaplanmıştır. Madde güçlük indeksi, ilgili maddeye doğru yanıt veren öğrenci oranını göstermekte olup 0 ile 1 arasında değişmektedir (Kubiszyn ve Borich, 2003). Eğitimsel ölçme ve değerlendirme literatürüne göre, güçlük indeksi 0,20 ile 0,80 aralığında olan maddeler genellikle kabul edilebilir olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda, söz konusu çalışmada test maddelerinin güçlük düzeylerinin yaklaşık olarak 0,50 civarında yoğunlaşması beklenmiştir.

Madde ayırt edicilik indeksi ise, bir maddenin yüksek ve düşük başarı düzeyine sahip öğrencileri ayırt etme yetisini göstermektedir. Bu indeks, bireysel madde puanı ile toplam test puanı

arasındaki korelasyon yoluyla hesaplanmaktadır (Crocker ve Algina, 1986). Literatürde kabul edilen standartlara göre, ayırt edicilik indeksi 0,30'un üzerinde olan maddeler yeterli kabul edilmekte; 0,20–0,29 arasında olan maddeler revizyon gerektirmekte; 0,20'nin altında kalan maddeler ise testten çıkarılması gereken maddeler olarak değerlendirilmektedir (Crocker ve Algina, 1986).

Bu çalışmada, madde güçlük indekslerinin hesaplanmasında Henryson'un (1971) yöntemi kullanılmış, madde ayırt edicilik indekslerinin belirlenmesinde ise nokta-biseriyel korelasyonlar tercih edilmiştir. Psikometrik açıdan asgari standartları karşılamayan maddeler, açımlayıcı faktör analizi öncesinde revize edilmek veya ölçekten çıkarılmak üzere belirlenmiştir.

Korelasyona Dayalı Madde Analizi ve Güvenirlik Analizi

Ölçme araçlarının iç tutarlılığının değerlendirilmesi amacıyla, her bir madde puanı ile toplam test puanı arasındaki ilişki korelasyona dayalı madde analizi ile incelenmiştir. Bu kapsamda, her bir madde-toplam puan çifti için Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Literatürde önerildiği üzere, madde-toplam korelasyon değeri 0,30'un üzerinde olan maddeler yeterli kabul edilmiş; bu değer altında kalan maddeler ise revize edilmek veya testten çıkarılmak üzere gözden geçirilmiştir (Ferketich, 1991; Field, 2009). Ayrıca, hesaplanan korelasyonların istatistiksel anlamlılığı test edilmiş ve yalnızca $p < .01$ düzeyinde anlamlı bulunan maddeler sonraki analizlere dâhil edilmiştir.

Testlerin iç tutarlılığını niceliksel olarak değerlendirmek amacıyla, her bir ölçme aracı için Kuder–Richardson 20 (KR-20) katsayısı hesaplanmıştır. KR-20 katsayısı, ikili (0–1) biçiminde puanlanan testler için uygun olup, tüm maddelerin aynı yapıyı ölçtüğünü varsaymaktadır (Andrich, 1982). Eğitimsel ölçme ve değerlendirme literatüründe, güvenilirlik katsayısının 0,70 ve üzerinde olması kabul edilebilir bir iç tutarlılığa işaret etmektedir (Robinson, Shaver ve Wrightsman, 1991).

Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testlerinin Kapsam Geçerliliğinin İncelenmesi

Kapsam geçerliliği, geliştirilen test maddelerinin 6. ve 7. sınıf öğrencileri için öngörülen müzik başarı alanlarını ne ölçüde yansıttığını belirlemek amacıyla değerlendirilmiştir. Test geliştirme sürecinde, oluşturulan madde havuzunun hedeflenen kazanımları temsil etme gücünü artırmak amacıyla, altıncı ve yedinci sınıf müzik dersi öğretim programı standartları ayrıntılı biçimde incelenmiştir.

Alan uzmanı görüşlerine başvurmak amacıyla, müzik eğitimi ve eğitimde ölçme ve değerlendirme alanlarında uzman beş kişilik bir panelden görüş alınmıştır. Uzmanlar, test maddelerini uygunluk, kapsayıcılık, temsil edicilik ve açıklık açısından incelemiş; uzman değerlendirmeleri doğrultusunda maddelerin hedeflenen müzik yeterlilikleri ile daha yüksek uyum göstermesini sağlamak üzere küçük ölçekli düzenlemeler gerçekleştirilmiştir.

Son madde havuzunun temel içerik alanları olan müzik kuramı bilgisi, dinleme becerileri ve nota okuryazarlığı kapsamında dengeli bir dağılım göstermesi sağlanarak kapsam geçerliliği güçlendirilmiştir. Uzmanlar arasında sağlanan görüş birliği, test maddelerinin ilgili yapıları yeterli düzeyde temsil ettiğini ve geliştirilen ölçme araçlarının kapsam geçerliliğinin yüksek olduğunu teyit etmiştir.

Yapı Geçerliliği İçin Faktör Analizi

Geliştirilen ölçme araçlarının yapı geçerliliği, testlerin boyutluluğunu değerlendirmek ve maddelerin müzik başarıları yapılarını tutarlı biçimde temsil edip etmediğini belirlemek amacıyla AFA ile incelenmiştir (Alavi, Biros ve Cleary, 2024). Bu bağlamda, AFA test maddelerinin toplam puanların geçerli bir şekilde yorumlanmasını sağlayacak ölçüde homojen olup olmadığını ortaya koymada kritik bir aşama olarak kullanılmıştır.

AFA uygulamasından önce, analiz için gerekli temel varsayımlar dikkatlice değerlendirilmiştir. Örneklem yeterliliği, KMO ölçütü ile belirlenmiş; maddeler arası korelasyonların analiz için yeterli olup olmadığı ise Bartlett Sferiklik Testi ile sınanmıştır. Her iki testin sonuçları, veri setlerinin AFA için uygun olduğunu göstermiştir. Ayrıca, madde puanlarının dağılımları çarpıklık ve basıklık istatistikleri ile değerlendirilmiş ve tüm değerlerin -2 ile +2 aralığında yer aldığı, dolayısıyla çok değişkenli normallik varsayımının sağlandığı tespit edilmiştir (George ve Mallery, 2019).

Çıkarılacak en uygun faktör sayısını belirlemek amacıyla paralel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde, yalnızca gerçek veri özdeğerleri, karşılık gelen rassal veri özdeğerlerinin %95’lik persentilini aştığında ilgili faktörler dikkate alınmıştır (Buja ve Eyuboglu, 1992). Paralel analiz, geleneksel “özdeğeri birden büyük” kuralına kıyasla daha sağlam bir faktör belirleme yaklaşımı sunmaktadır.

6. sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testinde KMO değeri 0.884 olarak belirlenmiş ve örneklem yeterliliğinin yüksek olduğu saptanmıştır. Bartlett Sferiklik Testi anlamlı bulunmuştur ($\chi^2(780) =$

2345.21, $p < .001$) ve korelasyon matrisinin AFA için elverişli olduğunu göstermiştir. Paralel analiz sonucunda, toplam varyansın %45.61'ini açıklayan baskın bir tek faktör yapısı elde edilmiştir. AFA'dan önce, madde analizlerinde psikometrik performansı yetersiz bulunan üç madde (Madde 2, 28 ve 40) testten çıkarılmıştır.

Benzer biçimde, 7. sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testi için KMO değeri 0.892 olarak hesaplanmış, Bartlett Sferiklik Testi de anlamlı bulunmuştur ($\chi^2(903) = 2758.53$, $p < .001$) ve veri setinin AFA için uygun olduğu doğrulanmıştır. Paralel analiz yine tek boyutlu bir yapıyı desteklemiş ve ilk faktör varyansın %48.12'sini açıklamıştır. Bu analiz, madde ayırt ediciliği açısından yetersiz olan üç maddenin (Madde 16, 24 ve 44) çıkarılmasının ardından gerçekleştirilmiştir.

Her iki testte kalan maddelerin faktör yükleri, ölçme araçlarının yapı geçerliliğini destekleyecek şekilde yüksek bulunmuştur. 6. sınıf testinde faktör yükleri 0.415 ile 0.792 arasında, 7. sınıf testinde ise 0.426 ile 0.781 arasında değişmektedir. Elde edilen yüksek ve tutarlı faktör yükleri, her iki ölçme aracının da tek boyutlu yapısını güçlü biçimde desteklemiş ve altıncı ve yedinci sınıf öğrencilerinin müzik başarısını değerlendirme açısından geçerli olduğunu göstermiştir.

Sonuç olarak, kapsamlı madde analizleri, güvenilirlik değerlendirmeleri ve yapı geçerliliği analizleri, 6. ve 7. Sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testlerinin psikometrik açıdan sağlamlığını güçlü bir şekilde ortaya koymuştur. Madde güclüğü ve ayırt ediciliği analizleri, korelasyona dayalı madde analizleri, içerik kapsamı için uzman görüşü ve yapı geçerliliği için uygulanan AFA başta olmak üzere titiz istatistiksel prosedürler neticesinde, her iki testin de yeterli ölçme özelliklerine sahip olduğu kanıtlanmıştır. Bu ön analizlerin bulguları, ilerleyen bölümde testlerin madde özellikleri, faktör yapıları ve güvenilirlik istatistiklerinin ayrıntılı biçimde sunulmasına sağlam bir zemin oluşturmuştur.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma kapsamında geliştirilen 6. ve 7. sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testlerinin psikometrik kalitesini, geçerliliğini ve güvenilirliğini incelemek amacıyla gerçekleştirilen kapsamlı istatistiksel analizlerin sonuçları sunulmaktadır. Ölçme araçlarının ampirik sağlamlığını ortaya koymak amacıyla, madde analizi, AFA ve iç tutarlılık ölçümlerine ilişkin ayrıntılı bulgular sırasıyla raporlanmıştır.

Altıncı Sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testi

Madde Analizi

6. sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testinin psikometrik yeterliliğini değerlendirmek amacıyla, ilk adım olarak ayrıntılı bir madde analizi gerçekleştirilmiştir. Testte yer alan 40 maddeye ait madde güçlük indeksleri 0.28 ile 0.83 arasında değişmiş ve çoğunluğunun 0.20–0.80 aralığında yoğunlaştığı gözlenmiştir. Bu dağılım, testin hedeflenen örneklem için aşırı derecede zorlayıcı veya aşırı kolay olmadığını, klasik test kuramı ilkelerine uygun şekilde yeterli bir güçlük düzeyi sağladığını göstermektedir (Kubiszyn ve Borich, 2003).

Madde ayırt edicilik indeksleri ise 0.30 ile 0.74 arasında değişmekte olup, önerilen asgari eşik değeri olan 0.30’u istikrarlı bir şekilde karşılamış ve çoğu zaman aşmıştır (Crocker ve Algina, 1986). Bu bulgu, testin yüksek ve düşük başarı gösteren öğrencileri etkin bir biçimde ayırt edebildiğini göstermektedir. Ayrıca, madde-toplam korelasyon katsayıları 0.298 ile 0.687 arasında değişmiş; bu da maddelerin büyük çoğunluğunun toplam test puanı ile güçlü bir ilişki gösterdiğini ve ölçme aracının içsel homojenliğini ve yapı tutarlılığını pekiştirdiğini ortaya koymuştur (Ferketich, 1991).

Bununla birlikte, 2 ve 28 numaralı maddeler yetersiz ve ayırt edicilik göstermiş ya da kabul edilebilir güçlük sınırlarının dışında kalmıştır. Ayrıca, 40 numaralı madde psikometrik olarak kabul edilebilir değerler taşımasına rağmen, uzman görüşleri doğrultusunda nesnel bilgi yerine öznel/duyuşsal bir içeriğe sahip olması ve kaynağının net olarak belirlenememesi nedeniyle başarı testi kapsamında uygun bulunmamıştır. Bu nedenlerle, testin psikometrik ve içeriksel profilini optimize etmek amacıyla söz konusu maddeler ileri analizlerden çıkarılmıştır.

Madde Numaraları	Madde Güçlük İndeksi (p)	MaddeAyırt Edicilik İndeksi (d)	Madde-Toplam Korelasyonu	Korelasyon Anlamlılığı (p)
1	0.857	0.349	0.300	< .001
2*	0.168	0.328	0.277	< .001
3	0.626	0.538	0.482	< .001
4	0.629	0.523	0.465	< .001
5	0.536	0.488	0.427	< .001
6	0.457	0.587	0.534	< .001
7	0.607	0.556	0.501	< .001
8	0.480	0.343	0.273	< .001
9	0.656	0.590	0.540	< .001
10	0.395	0.477	0.416	< .001
11	0.494	0.391	0.302	< .001

12	0.354	0.647	0.600	< .001
13	0.473	0.575	0.367	< .001
14	0.505	0.505	0.493	< .001
15	0.657	0.676	0.482	< .001
16	0.573	0.571	0.308	< .001
17	0.543	0.434	0.300	< .001
18	0.727	0.609	0.563	< .001
19	0.497	0.590	0.506	< .001
20	0.298	0.411	0.351	< .001
21	0.709	0.464	0.400	< .001
22	0.667	0.578	0.527	< .001
23	0.543	0.551	0.495	< .001
24	0.635	0.625	0.577	< .001
25	0.594	0.648	0.602	< .001
26	0.448	0.483	0.421	< .001
27	0.598	0.541	0.485	< .001
28*	0.791	0.532	0.337	< .001
29	0.483	0.558	0.587	< .001
30	0.752	0.696	0.421	< .001
31	0.323	0.628	0.365	< .001
32	0.359	0.465	0.515	< .001
33	0.627	0.651	0.598	< .001
34	0.591	0.630	0.377	< .001
35	0.53	0.322	0.501	< .001
36	0.484	0.587	0.480	< .001
37	0.642	0.621	0.515	< .001
38	0.541	0.595	0.581	< .001
39	0.705	0.584	0.406	< .001
40*	0.585	0.516	0.376	< .001

Tablo 3. 6. sınıf müzik dersi başarı testi için madde güçlük, ayırt edicilik ve madde-toplam korelasyonları.²

Faktör Analizi

AFA uygulanmadan önce, veri setinin uygunluğunu değerlendirmek amacıyla ön testler gerçekleştirilmiştir. Örneklem yeterliliği için KMO değeri 0.884 olarak hesaplanmıştır; bu değer, Sharma'ya (1995) göre, maddeler arasında yüksek düzeyde ortak varyans bulunduğunu ve faktör analizi için veri setinin oldukça elverişli olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Bartlett Sferiklik Testi çok anlamlı bir sonuç vermiştir ($\chi^2(780) = 2345.21$, $p < .001$); bu da korelasyon matrisinin birim matris olmadığını ve faktör çıkarmaya uygun olduğunu doğrulamaktadır. Ortalama çarpıklık (–0.195) ve ortalama basıklık (–0.132) değerleri de George ve Mallery'nin (2019) önerdiği –2 ile +2 aralığında yer almakta olup, çok değişkenli normallik varsayımının sağlandığını göstermektedir.

² *2 ve 28 numaralı maddeler psikometrik bulgular nedeniyle; 40 numaralı madde ise uzman görüşüyle, içeriksel uygunluk açısından başarı testi bağlamına uygun bulunmadığı için faktör analizinden önce analiz dışı bırakılmıştır.

İstatistik	Değer
KMO Ölçütü	0.884
Bartlett Sferiklik Testi	$\chi^2(780) = 2345.21, p < 0.001$
Ortalama Çarpıklık	-0.195
Ortalama Basıklık	-0.132

Tablo 4. 6. sınıf müzik dersi başarı testine ilişkin KMO, Bartlett Sferiklik Testi, çarpıklık ve basıklık değerleri

Testin boyutluluğunu belirlemek amacıyla, başlangıçta 40 maddelik tam madde seti üzerinde paralel analiz uygulanmıştır. Analiz sonucunda güçlü ve baskın bir faktör yapısı olduğu görülmüştür. İlk çıkarılan bileşen, toplam varyansın %45.61'ini açıklamış ve bu oran, 95. persentil simülasyonda rassal verilerin açıkladığı %9.52'lik varyansın oldukça üzerinde gerçekleşmiştir. Buna karşılık, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci bileşenler ise sırasıyla %6.52, %5.34, %4.41 ve %3.99'luk gerçek veri varyansları ile karşılık gelen rassal varyansların altında kalmıştır. Bu bulgu, testin tek boyutluluğu (unidimensionality) için güçlü bir kanıt sağlamaktadır (Buja ve Eyuboglu, 1992).

Faktör analizi, çıkarılan maddeler sonrası kalan 37 madde üzerinden yürütülmüş; elde edilen faktör yükleri 0.415 ile 0.792 arasında değişmiştir. Bu değerler, maddelerin ölçülen gizil özelliğe anlamlı ve yüksek katkı sağladığını göstermektedir.

Bileşen	Gerçek Veri Varyansı (%)	Ortalama Rassal Varyans (%)	95th Persentil Rassal (%)
1	45.6070	8.6863	9.5246
2	6.5211	7.9664	9.5452
3	5.3406	7.4853	7.9769
4	4.4072	7.0485	7.5067
5	3.9919	6.6492	7.0524

Tablo 5. 6. sınıf müzik dersi başarı testine ilişkin paralel analiz sonuçları.

Güvenirlilik Analizi

6. sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testinin iç tutarlılığı, gerçekleştirilen güvenirlik analizleriyle değerlendirilmiş ve oldukça yüksek düzeyde sonuçlar elde edilmiştir. Özellikle, KR-20 güvenirlik katsayısı 0.918, Cronbach Alfa katsayısı ise 0.921 olarak hesaplanmıştır. Her iki değer de eğitimde ölçme araçları için yaygın olarak kabul edilen 0.70 eşik değerinin oldukça üzerinde olup (Robinson vd., 1991), test maddelerinin güçlü bir içsel homojenlik sergilediğini ve tek bir yapıyı anlamlı bir biçimde ölçtüğünü göstermektedir.

Madde analizi, madde iyileştirmesi sonrası yapılan AFA ve yüksek iç tutarlılık katsayılarından elde edilen kapsamlı bulgular, testin psikometrik açıdan sağlamlığına ilişkin güçlü ampirik kanıtlar sunmaktadır. Elde edilen bu sonuçlar, 6. sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testinin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu doğrulamakta ve eğitimsel bağlamda 6. sınıf öğrencilerinin müzikle ilişkili yeterliklerinin değerlendirilmesi için uygun bir araç olduğunu ortaya koymaktadır.

Yedinci Sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testi

Madde Analizi

7. sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testi için de benzer bir psikometrik değerlendirme süreci uygulanmıştır. Başlangıçta 45 maddeden oluşan testte, madde güçlük indeksleri 0.29 ile 0.87 arasında değişmiş ve maddelerin büyük çoğunluğu, hedef kitleye uygun olarak, 0.20–0.80 aralığında yoğunlaşmıştır. Güçlük indeksi 0.85’in üzerinde olan veya kabul edilebilir ayırt edicilik indeksinin altında kalan maddeler, daha ayrıntılı inceleme için belirlenmiştir.

Madde ayırt edicilik indeksleri 0.28 ile 0.78 arasında değişmekte olup, ortalama ayırt edicilik değeri yaklaşık 0.52 olarak hesaplanmıştır. Bu durum, testin farklı başarı düzeylerindeki öğrencileri etkin bir biçimde ayırt edebildiğini göstermektedir. Madde-toplam korelasyon katsayıları ise 0.296 ile 0.689 arasında değişmiş; maddelerin büyük çoğunluğu, önerilen asgari eşik olan 0.30 değerinin üzerinde performans göstermiştir (Ferketich, 1991).

Madde analizi sonucunda, psikometrik açıdan optimal özellikler göstermeyen üç madde (Madde 16, 24 ve 44) belirlenmiş ve ölçeğin içsel tutarlılığı ile genel kalitesini artırmak amacıyla ileri analizlerden çıkarılmıştır.

Madde Numaraları	Madde Güçlük İndeksi (p)	MaddeAyırt Edicilik İndeksi (d)	Madde-Toplam Korelasyonu	Korelasyon Anlamlılığı (p)
1	0.616	0.653	0.618	< .001
2	0.549	0.675	0.645	< .001
3	0.798	0.455	0.412	< .001
4	0.409	0.459	0.437	< .001
5	0.598	0.587	0.551	< .001
6	0.493	0.508	0.467	< .001
7	0.612	0.521	0.488	< .001
8	0.530	0.481	0.466	< .001
9	0.716	0.503	0.478	< .001
10	0.335	-0.143	0.114	< .001
11	0.616	0.616	0.594	< .001
12	0.530	0.381	0.398	< .001
13	0.616	0.554	0.563	< .001
14	0.707	0.560	0.547	< .001

15	0.807	0.440	0.421	< .001
16*	0.886	0.391	0.324	< .001
17	0.312	0.193	0.177	< .001
18	0.463	0.461	0.458	< .001
19	0.628	0.551	0.529	< .001
20	0.628	0.599	0.582	< .001
21	0.584	0.623	0.612	< .001
22	0.579	0.557	0.533	< .001
23	0.551	0.409	0.398	< .001
24*	0.286	0.131	0.102	< .001
25	0.709	0.589	0.567	< .001
26	0.528	0.486	0.483	< .001
27	0.677	0.627	0.619	< .001
28	0.567	0.547	0.548	< .001
29	0.516	0.513	0.509	< .001
30	0.577	0.637	0.632	< .001
31	0.521	0.556	0.547	< .001
32	0.721	0.357	0.329	< .001
33	0.719	0.405	0.398	< .001
34	0.658	0.262	0.211	< .001
35	0.553	0.091	0.076	< .001
36	0.612	0.222	0.188	< .001
37	0.635	0.198	0.179	< .001
38	0.609	0.429	0.419	< .001
39	0.537	0.593	0.582	< .001
40	0.293	0.243	0.217	< .001
41	0.328	0.188	0.174	< .001
42	0.493	0.489	0.482	< .001
43	0.407	0.376	0.359	< .001
44*	0.292	0.439	0.423	< .001
45	0.393	0.353	0.347	< .001

Tablo 6. 7. sınıf müzik dersi başarı testi için madde güçlük, ayırt edicilik ve madde-toplam korelasyonları.³

Faktör Analizi

AFA uygulanmadan önce, veri setinin uygunluğu doğrulanmıştır. Örneklem yeterliliği için KMO değeri 0.892 olarak hesaplanmıştır; bu değer, Sharma'ya (1995) göre, maddeler arasında yüksek düzeyde ortak varyans bulunduğunu ve faktör analizi için veri setinin son derece elverişli olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Bartlett Sferiklik Testi oldukça anlamlı bulunmuştur ($\chi^2(903) = 2758.53$, $p < .001$); bu da maddeler arası korelasyonların faktör çıkarmak için yeterli düzeyde olduğunu doğrulamaktadır. Ortalama çarpıklık (-0.204) ve ortalama basıklık (-0.172) değerleri ise George ve Mallery'nin (2019) önerdiği -2 ile $+2$ aralığında olup, çok değişkenli normallik varsayımının sağlandığını göstermektedir.

³ *16, 24 ve 44 numaralı maddeler, faktör analizinden önce analiz dışı bırakılmıştır.

İstatistik	Değer
KMO Ölçütü	0.892
Bartlett Sferiklik Testi	$\chi^2(903) = 2758.53, p < .001$
Ortalama Çarpıklık	-0.204
Ortalama Basıklık	-0.172

Tablo 7. 7. sınıf müzik dersi başarı testine ilişkin KMO, Bartlett Sferiklik Testi, çarpıklık ve basıklık değerleri.

Başlangıçta 45 maddelik tam madde setiyle gerçekleştirilen paralel analiz, testin tek boyutlu bir faktör çözümünü desteklemiştir. İlk çıkarılan faktör, toplam varyansın %48.12'sini açıklamış; bu oran, 95. persentil simülasyonda rassal verilerin açıkladığı %9.36'lık varyansın oldukça üzerinde gerçekleşmiştir. Takip eden bileşenler ise sırasıyla %6.04, %5.23, %4.64 ve %3.99'luk gerçek veri varyansları ile karşılık gelen rassal veri eşiklerinin altında kalmıştır. Bu bulgular, testin tek boyutluluğunu güçlü biçimde desteklemektedir (Buja ve Eyuboglu, 1992).

Nihai 42 maddeden oluşan madde havuzu faktör analizine tabi tutulmuş, faktör yüklerinin 0.426 ile 0.781 arasında olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, maddelerin 7. sınıf müzik dersi bilişsel başarısını güvenilir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Bileşen	Gerçek Veri Varyansı (%)	Ortalama Rassal Varyans (%)	%95 Persentil Rassal Varyans (%)
1	48.1230	8.7231	9.6471
2	6.0371	7.9186	9.5312
3	5.2264	7.4683	7.9521
4	4.6385	6.9411	7.4023
5	3.9911	6.6127	7.0415

Tablo 8. 7. sınıf müzik dersi başarı testine ilişkin paralel analiz sonuçları.

Güvenirlik Analizi

7. sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testinin iç tutarlılığı, gerçekleştirilen güvenilirlik analizleriyle değerlendirilmiş ve son derece yüksek düzeyde sonuçlar elde edilmiştir. KR-20 güvenilirlik katsayısı 0.926, Cronbach Alfa katsayısı ise 0.928 olarak hesaplanmıştır. Her iki katsayı da eğitimde kullanılan ölçme araçları için yaygın olarak kabul edilen asgari 0.70 eşik değerinin oldukça üzerinde olup (Robinson vd., 1991), testte kalan maddelerin tutarlı bir biçimde bütüncül bir yapıyı ölçtüğünü göstermektedir.

Madde analizi, madde iyileştirmesi sonrası yapılan faktör analizi ve yüksek iç tutarlılık katsayılarından elde edilen kapsamlı bulgular, testin psikometrik açıdan sağlamlığına ilişkin

güçlü ampirik kanıtlar sunmaktadır. Elde edilen bu sonuçlar, 7. sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testinin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu doğrulamakta ve ortaokul öğrencilerinin müzik başarılarının eğitim araştırmalarında ve uygulamalarında değerlendirilmesi için kullanılabilirliğini desteklemektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda genel müzik eğitiminin verildiği ortaokul 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin müzik derslerine yönelik müziksel bilgilerini ölçmek amacıyla, geçerliği ve güvenilirliği sağlanmış bir bilişsel başarı testi geliştirilmiştir. 6. sınıf müzik dersi bilişsel başarı testinin son şekli 26 çoktan seçmeli, 11 adet doğru-yanlış soruları olmak üzere toplam 37 sorudan oluşmaktadır. Yapılan analizler sonucunda 6. sınıf müzik dersi bilişsel başarı testinin tek boyutlu olduğu ve güvenirlik katsayısı (KR-20) 0.918, Cronbach Alfa katsayısı ise 0.921 olarak hesaplanmıştır.

7. sınıf müzik dersi bilişsel başarı testinin son şekli 28 çoktan seçmeli, 8'i doğru-yanlış, 6'sı eşleştirme tipi soru olmak üzere toplam 42 sorudan oluşmaktadır. Yapılan analizler sonucunda 7. sınıf müzik dersi bilişsel başarı testinin tek boyutlu olduğu ve güvenirlik katsayısı KR-20 değerinin 0.926, Cronbach Alfa katsayısı ise 0.928 olarak bulunmuştur.

Kapsamlı madde analizleri, güvenirlik değerlendirmeleri ve yapı geçerliliği analizleri, 6. ve 7. sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testlerinin psikometrik açıdan sağlamlığını güçlü bir şekilde ortaya koymuştur. Madde güclüğü ve ayırt ediciliği analizleri, korelasyona dayalı madde analizleri, içerik kapsamı için uzman görüşü ve yapı geçerliliği için uygulanan AFA başta olmak üzere titiz istatistiksel prosedürler neticesinde, her iki testin de yeterli ölçme özelliklerine sahip olduğu kanıtlanmıştır.

Bu araştırmada ortaokul müzik dersleri için geliştirilen bilişsel başarı testleri, bilişsel başarı düzeyini ölçmek ve değerlendirmek amacıyla yapılacak çalışmalarda kullanılabilir. Aynı zamanda müzik dersi bilişsel başarı düzeyinin belirlenmesi öğrencilerin müzik dersi uygulama performanslarının yeterliliği hakkında da bilgi verecektir. Genel müzik eğitiminin bilişsel başarı düzeyini ölçmeye yönelik geliştirilen bu testlerin bu alanda yapılacak çalışmalarda nitelikli bir ölçme aracı olarak alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akbulut, H. İ. ve Çepni, S. (2013). Bir üniteye yönelik başarı testi nasıl geliştirilir? İlköğretim 7. sınıf kuvvet ve hareket ünitesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 18-44.
- Alavi, M., Biros, E., ve Cleary, M. (2024). Notes to factor analysis techniques for construct validity. *Canadian Journal of Nursing Research*, 56(2), 164-170.
- Andrich, D. (1982). An index of person separation in latent trait theory, the traditional KR. 20 index, and the Guttman scale response pattern. *Education Research and Perspectives*, 9(1), 95-104.
- Buja, A. ve Eyuboglu, N. (1992). Remarks on parallel analysis. *Multivariate Behavioral Research*, 27(4), 509-540.
- Crocker, L. ve Algina, J. (1986). *Introduction to classical and modern test theory*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Ferketich, S. (1991). Focus on psychometrics: Aspects of item analysis. *Research in Nursing & Health*, 14(2), 165-168. <https://doi.org/10.1002/nur.4770140211>
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS* (3rd ed.). London: SAGE Publications.
- George, D. ve Mallery, P. (2019). *IBM SPSS Statistics 26 step by step: A simple guide and reference* (16th ed.). Newyork: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429056765>
- Gönen, D. D. S., Kocakaya, Y. S., ve Kocakaya, F. (2011). Dinamik konusunda geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış bir başarı testi geliştirme çalışması. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 40-57.
- Haladyna, T. M. (2011). *Handbook of test development* (2nd ed.). New York: Routledge Taylor & Francis Group.
- Henryson, S. (1971). Gathering, analyzing, and using data on test items. In R. L. Thorndike (Ed.), *Educational measurement* (2nd ed., pp. 80-99). American Council on Education.
- Kubiszyn, T. ve Borich, G. D. (2003). *Educational testing and measurement: Classroom application and practice*. New York: Wiley.
- MEB (2018). *Müzik Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8. Sınıflar)* Ankara.
- McCormick, J. ve Mcpherson G. (2006). Self-efficacy and music performance. *Psychology of Music*, 34(3), 322-336. <https://doi.org/10.1177/0305735606064841>
- Robinson, J. P., Shaver, P. R. ve Wrightsman, L. S. (1991). Criteria for scale selection and evaluation. In J. P. Robinson, P. R. Shaver, & L. S. Wrightsman (Eds.), *Measures of*

personality and social psychological attitudes (pp. 1–16). Academic Press.
<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-590241-0.50005-8>

Sharma, S. (1995). *Applied multivariate techniques*. John Wiley & Sons.

Şendurur, Y. ve Akgül Barış, D. (2002). Müzik eğitimi ve çocuklarda bilişsel başarı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 165-174.
<https://doi.org/10.17693/yunus.21364>

Turgut, M. F. ve Baykul, Y. (2015). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. (7. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Varış, Y. A. ve Cesur, D. (2012). Ortaöğretim müzik dersine yönelik başarı testinin geliştirilmesi. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(4-II), 3189-3198. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.4144>.

Web Kaynakları

American Educational Research Association, American Psychological Association, & National Council on Measurement in Education. (2014). *Standards for educational and psychological testing*. American Educational Research Association. (Erişim adresi: https://www.testingstandards.net/uploads/7/6/6/4/76643089/standards_2014edition.pdf), (Erişim tarihi: 29.05.2025)

EXTENDED ABSTRACT

INTRODUCTION

Art education, which has an important place in the education of individuals and societies, and music education, which constitutes a branch of it, play a significant role in the cognitive, affective and social development of individuals. Music education can be defined as the process of gaining and developing musical behaviors and shaping the musical behaviors of the individual as a result of teaching and learning activities whose aims and objectives are predetermined and planned. In addition to being a process of gaining and developing musical behaviors, general music education has an important function such as acquiring a general music culture and gaining an artistic and aesthetic sensitivity or awareness.

When we look at the types of music education given today, we see that it is realized as vocational, amateur and general music education. At this point, general music education forms the basis of other types of music education. General music education serves as a foundation for the individual's self-expression, socialization, self-confidence, creative-productive, academic, social and emotional development.

In a study conducted by McCormick and Mcpherson (2006: 332), music has significant effects on children's mental potential. Being in environments supported by music improves children's quick and accurate decision-making skills, their level of perception, and their ability to monitor and make sense of themselves while moving or working on a task.

Purpose and Importance

The main purpose of this research is to develop a valid and reliable measurement tool that can measure the musical knowledge levels of students from multiple choice, true-false and matching question types in line with the cognitive gains for secondary school music lessons. It is thought that the cognitive achievement test developed with this research will be a reference for the studies to be used to determine the success of students in music lessons and will be a reference for other measurement tools to be developed in this field.

Problem Statement

How to develop a valid and reliable cognitive achievement test for 6th and 7th grade music lessons?

Research Group

The population of the study consists of students studying in the 6th and 7th grades of public schools affiliated to the Ministry of National Education in the second semester of the 2024-2025 academic year, and the sample consists of a total of 860 students studying in the 6th and 7th grades of three different schools with different socio-economic levels in the center of Kırşehir province and participating in the research voluntarily.

Limitations

The research was limited to a total of 860 students studying in the 6th and 7th grades of three different secondary schools in the center of Kırşehir province in the second semester of the 2024-2025 academic year and participating voluntarily in the research, and the gains of the musical knowledge of the musical perception and knowledge learning area in the music course curriculum (MEB, 2018).

METHOD

In this study, the design, development, and evaluation processes of the Sixth and Seventh Grade Music Lesson Achievement Tests for middle school students were based on internationally accepted standards in the field of educational and psychological measurement. In particular, all stages were carried out systematically in accordance with the principles specified in the Standards for Educational and Psychological Testing guidelines published by the American Educational Research Association, the American Psychological Association, and the National Council on Measurement in Education (2014).

Design Stages of Music Lesson Achievement Tests

In the study, firstly, the gains for musical knowledge were examined by examining the music lesson curriculum of the Ministry of National Education (2018). In this direction, the researcher prepared a total of 40 questions for the 6th grade and 45 questions for the 7th grade, consisting of multiple choice, true-false and matching question types for the 6th and 7th grades. For the pilot application of the questions called Music Lesson Cognitive Achievement Test for 6th and 7th grade separately, the necessary permissions were obtained and applied to 860 students in total for both grades, including 430 students in 6th grade and 430 students in 7th grade, who voluntarily participated in the study, studying in A, B and C secondary schools in the center of Kırşehir province.

Content validity was taken into consideration by paying attention to the appropriateness of the prepared questions to the learning areas, subjects and achievements specified in the program and to the balanced distribution of the difficulty levels of the questions. In order to measure the knowledge level of the students, the questions were formed by examining the subjects and achievements related to musical perception and knowledge and music culture from the learning areas. The 6th and 7th grade music course curriculum's cognitive gains were examined and the content validity of the prepared questions was checked. According to Turgut and Baykul (2015), content validity is the extent to which a measurement tool covers the behaviors intended to be measured by this tool. A total of 40 question items, including 28 multiple-choice questions and 12 true-false sentences, were developed for Grade 6 for the acquisitions in the field of musical knowledge in the Music Lesson Curriculum (2018). For Grade 7, a total of 45 question items were developed, including 30 multiple-choice questions, 8 true-false questions and 7 matching

questions. In the achievement test, questions were prepared at the level of knowledge and comprehension and attention was paid to include the topics. The prepared questions were presented to two field experts and one measurement and evaluation expert. The aim of the achievement test was to measure the musical knowledge to be gained by the students in the curriculum.

The prepared questions were examined by two field educators, one measurement and evaluation expert and one language expert and the pre-application phase was started.

Implementation of Music Lesson Achievement Tests

The cognitive achievement test forms, which were created in multiple-choice, true-false and matching types, were reproduced and applied in the 6th and 7th grades of the secondary schools determined within the scope of the research and for which the necessary permissions for the application were obtained, by the researcher himself, in the presence of the teacher of the relevant course, after giving the necessary instructions. In the application, it was verbally stated that no individual evaluation would be made in line with the explanations in the students' volunteering form, that it would be used for a scientific research and that the correct or incorrect answers they would give would not affect their music lesson grade, and they were asked to answer the cognitive achievement test distributed. After the application, the collected forms were grouped by school and class and the answers given by each student were entered in the Excel form as “1” for correct answers and “0” for wrong or blank answers.

Data Analysis

After the Sixth and Seventh Grade Music Achievement Tests were administered, comprehensive data analysis was conducted to evaluate the psychometric properties of the developed measurement tools. In the scoring process, each correct answer was coded as 1 point, and incorrect answers and items left blank were coded as 0 points (Haladyna, 2011). Item analysis was performed on the coded data to determine the difficulty and discrimination levels of the items. In addition, correlation-based item analyses were conducted to examine the relationships between individual item scores and total test scores (Ferketich, 1991). The reliability of the tests was calculated using the Kuder-Richardson 20 (KR-20) formula, which is appropriate for dichotomously scored items.

Within the scope of validity analyses, content validity was evaluated by consulting expert opinions and construct validity was examined by exploratory factor analysis (EFA). In these analyses, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) coefficient and Bartlett's Sphericity Test results were taken into consideration to evaluate sampling adequacy. In addition, skewness and kurtosis values were analyzed to assess the normality of item score distributions. Parallel analysis method was used to determine the number of extracted factors. All statistical analyses were conducted using SPSS 26.0 software. The KR-20 reliability coefficient of the Sixth Grade Music Achievement Test was calculated as 0.918 and the Cronbach's Alpha coefficient as 0.921. The KR-20 reliability coefficient of the Seventh Grade Music Achievement Test was 0.926 and Cronbach's Alpha coefficient was 0.928.

CONCLUSIONS

As a result of the research, a cognitive achievement test with validity and reliability was developed in order to measure the musical knowledge of 6th and 7th grade students of secondary school where general music education is given. The final form of the 6th grade music lesson achievement test consists of 37 questions in total, 26 multiple choice questions and 11 true and false questions. As a result of the analysis, it was calculated that the 6th grade music course achievement test was unidimensional and the reliability coefficient KR-20 value was 0.918 and the Cronbach's Alpha coefficient value was 0.921.

The final 7th grade achievement test consisted of a total of 42 questions, 28 of which were multiple choice, 8 were true and false, and 6 were matching type questions. As a result of the analysis, it was found that the 7th grade music lesson achievement test was unidimensional and the reliability coefficient KR-20 value was 0.926 and Cronbach's Alpha coefficient was 0.928.

Comprehensive item analyses, reliability assessments and construct validity analyses strongly demonstrated the psychometric soundness of the Sixth and Seventh Grade Music Course Achievement Tests. Rigorous statistical procedures, including item difficulty and discrimination analyses, correlation-based item analyses, expert opinion for content coverage, and EFA for construct validity, proved that both tests had adequate measurement properties.

EKLER

6. Sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testi

Sevgili Öğrenciler

Aşağıdaki başarı testi sizin müzik dersi bilgilerinizi ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevaplarla ilgili kişisel bir değerlendirme yapılmayacaktır. Adınızı ve soyadınızı yazmayınız. Aşağıdaki soruları cevaplayınız. Bu çalışma bilimsel bir araştırma olup ortaokul öğrencileri için müzik derslerine yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmek amacıyla yapılmaktadır. Elde edilen veriler yalnızca bilimsel bir araştırma için kullanılacaktır. Doğru olan seçeneği işaretleyiniz. Katkılarınız için teşekkür eder, başarılar dilerim.

Doç. Dr. Şenol AFACAN

Cinsiyet: Kız () Erkek () işaretleyiniz.

KAEÜ Neşet Ertaş GSF.

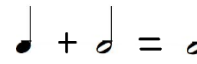
1. Dizek üzerinde gösterilen ses aşağıdakilerden hangisidir?

a) Re b) Fa c) Sol d) Mi

2. Aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

a)

b)

c)

d)

(3, 4,5,6) Soruları aşağıda verilen şarkıya göre cevaplayınız.)

3. Şarkının ölçü sayısı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) 2/4 b) 3/4 c) 4/4 d) 3/8

4. Şarkıda geçen en kalın ve en ince sesler aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Mi-Si b) Re-Si c) Mi-İnce Do d) Re-La

5. Şarkının 6. ölçüsünde kaç tane sekizlik nota kullanılmıştır?

- a) Bir b) İki c) Üç d) Dört

6. Şarkıda geçen iki nokta işareti ne demektir?

- a) Sus b) Ölçü Çizgisi c) Tekrar d) Bitiş

7. Yandaki işaretin adı ve süre değeri nedir?

- a) Yarım vuruşluk sus b) Üç vuruşluk sus
c) Bir vuruşluk sus d) İki vuruşluk sus

8. Ölçü sayısı 3/4 lük olan bir ölçüde en fazla toplam kaç tane sekizlik nota bulunur?

- a) İki b) Dört c) Altı d) Sekiz

9. Aynı şarkının farklı zamanlarda farklı gruplar tarafından başlanarak art arda seslendirilmesine ne ad verilir?

a) Tek seslilik

b) İki seslilik

c) Kanon

d) Üç seslilik

10. Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

a) $\text{♩} = \text{♩}$

b) $\text{♩} \text{ ♩} = \text{♩}$

c) $\text{♩} \text{ ♩} \text{ ♩} \text{ ♩} = \text{♩}$

d) $\text{♩} \text{ ♩} = \text{♩}$

11. Blokflütte gösterilen şekilde çalındığında hangi sesi elde ederiz? ●= Kapalı ○= Açık

a) Sol

b) La

c) Re

d) Si

12. Blokflütte gösterilen şekilde çalındığında hangi sesi elde ederiz? ●= Kapalı ○= Açık

a) Re

b) Sol

c) Do

d) Mi

Bir ölçüsü gösterilen parçanın ölçü sayısı nedir?

a) 5/8

b) 4/4

c) 2/4

d) 3/4

Yanda gösterilen sesler arasında kullanılan bağ hangisidir?

a) Hece Bağı

b) Uzatma Bağı

c) Çoğaltma Bağı

d) Nota Bağı

15. İkinci ölçüdeki “?” ile gösterilmiş eksik süre aşağıdaki seçeneklerden hangisi ile tamamlanır?

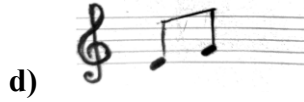
a) b) c) d)

16. + + toplam süre değerinin karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

a) b) c) d)

17. Aşağıda verilen ritim kalıbı 2/4 lük ölçü sayısına göre toplam kaç ölçüden oluşmaktadır?

22. Aşağıdakilerin hangisinde nota yazımı doğrudur?

23. Aşağıdaki seçeneklerden hangisi 6/8 lik ölçüde yazılmıştır?

(24, 25, 26. Soruları aşağıda verilen şarkıya göre cevaplayınız.)

24. Parçanın ölçü sayısı nedir?

a) 4/4

b) 3/4

c) 5/8

d) 6/8

25. Şarkıda geçen en kalın ve en ince sesler aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Re-La b) Mi-Sol c) Do-İnce Do d) Re-Si

26. Ölçü kuruluşu aşağıdakilerden hangisidir?

- a) 2+3 b) 3+2 c) 3+3 d) 2+2

Aşağıdaki cümleleri okuyarak parantez içine cümle doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

27. () Notaların isimleri, süreleri ve müziksel sesleri ile okunmasına solfej (Müziksel Okuma) denir.
28. () # Diyez yanına geldiği notayı yarım ses inceltir.
29. () Sol notası dizekte 2. aralığa yazılır.
30. () Müziksel sesleri gösteren işaretlere vuruş denir.
31. () Bir şarkının hafif, orta ve kuvvetli şekilde seslendirilmesini gösteren terimlere Gürlük terimleri denir.
32. () Şarkıların başlangıcında, önce ölçü sayısı sonra sol anahtarı yazılır.
33. () Dizek üzerinde sesler yukarıya doğru çıktıkça kalınlaşır.
34. () Şarkılarda en sonda bulunan bir kalın ve bir ince çizgiye Bitiş çizgisi denir.
35. () Ergenlik döneminde kız ve erkek seslerinde görülen değişim sürecine mutasyon dönemi denir.
36. () Ses sınırlarımıza uygun şarkı söylemek ses sağlığımızı korumak için uymamız gereken kurallardandır.
37. () İstiklal marşımızın bestecisi Osman Zeki Üngör'dür.

7. Sınıf Müzik Dersi Bilişsel Başarı Testi

Sevgili Öğrenciler

Aşağıdaki başarı testi sizin müzik dersi bilgilerinizi ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevaplarla ilgili kişisel bir değerlendirme yapılmayacaktır. Adınızı ve soyadınızı yazmayınız. Aşağıdaki soruları cevaplayınız. Bu çalışma bilimsel bir araştırma olup ortaokul öğrencileri için müzik derslerine yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmek amacıyla yapılmaktadır. Elde edilen veriler yalnızca bilimsel bir araştırma için kullanılacaktır. Doğru olan seçeneği işaretleyiniz. Katkılarınız için teşekkür eder, başarılar dilerim.

Cinsiyet: Kız () Erkek () işaretleyiniz.

Doç. Dr. Şenol AFACAN

KAEÜ Neşet Ertaş GSF.

1. Aşağıdakilerden hangisinde ince mi sesi doğru olarak gösterilmiştir?

2. Dizekte “Si” sesinin alt komşu sesi nereye yazılır?

- a) 2. Aralığa b) 2. Çizgiye c) 3. Çizgiye d) 3. Aralığa

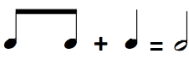
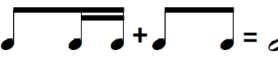
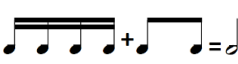
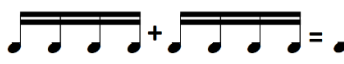
3. Yanda gösterilen notanın adı nedir?

- a) Mi b) Re c) Do d) Kalın Si

4. Yanda gösterilen notanın ölçü sayısı nedir?

- a) 5/8 b) 7/8 c) 9/8 d) 3/4

5. Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- a) b)
c) d)

6. Yandaki işaretin adı nedir?

- a) Bir vuruşluk sus b) İki vuruşluk sus
c) Yarım vuruşluk sus d) Çeyrek vuruşluk sus

7. İkinci ölçüdeki “ ?” ile gösterilmiş eksik süre aşağıdaki seçeneklerden hangisi ile tamamlanır?

- a) b) c) d)

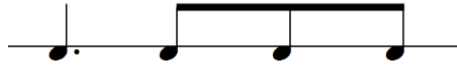
8. Ölçü sayısı 2/4 lük olan bir ölçüde en fazla toplam kaç tane çeyrek vuruşluk nota bulunur?

- a) Dört b) Altı c) Sekiz d) On

9. Dizeğin başına sol anahtarından sonra ne yazılır?

- a) Tekrar işareti b) Ölçü belirteci c) En uzun süreli nota d) Sus işareti

10.

Ölçü sayısı nedir?

- a) 5/8 b) 7/8 c) 6/8 d) 8/8

11. Bu şekilde başlayan bir şarkı için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

Adagio

- a) Mi sesi ile başlamıştır b) Hızlı çalınmalı
c) Çeyrek vuruşluk notalar kullanılmıştır d) Ölçü sayısı 2/4 tür

12. Şarkılardaki en küçük müzik kesitine, parçasına ne ad verilir?

- a) Motif b) Ölçü c) Ritim d) Bitiş Çizgisi

13. Do dizisi için aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- a) Do sesiyle başlar b) Toplam sekiz sestten oluşur
c) İnici veya çıkıcı olarak yazılabilir d) İnce re sesi ile biter

14. Aşağıdaki çalgılardan hangisi yaylı çalgılar grubunda yer almaz?

- a) Keman b) Viyola c) Viyolonsel d) Trampet

15. Aşağıdakilerden hangisi geleneksel Türk müziği çalgılarından değildir?

- a) Bağlama b) Zurna c) Kabak kemane d) Piyano

(16, 17, 18. Soruları parçaya göre cevaplayınız.)

KARADENİZ TÜRKÜSÜ

16. Parçanın ölçü sayısı nedir?

- a) 3/4 b) 5/8 c) 6/8 d) 7/8

17. Ölçü kuruluşu aşağıdakilerden hangisidir?

- a) 2+2+3 b) 3+2+2 c) 3+2+3 d) 2+3+3

18. Türküde geçen en kalın ve en ince sesler aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Do-Sol b) Do-La c) Re-Sol d) Re-Si

19. İnce erkek sesine ne ad verilir?

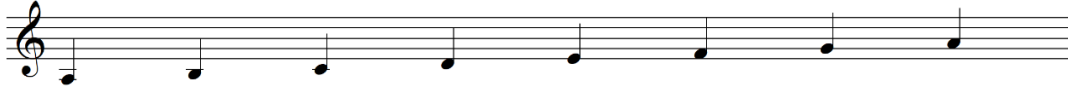
- a) Bas b) Soprano c) Tenor d) Alto

20. Aşağıda verilen ritim kalıbı 3/4 ölçü sayısına göre toplam kaç ölçüden oluşmaktadır?

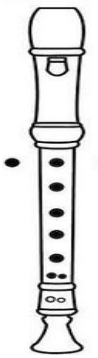

- a) İki b) Üç c) Dört d) Beş

21. Aşağıdaki dizekte gösterilen dizinin adı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Re dizisi b) Do dizisi c) La Dizisi d) Si dizisi

22. Blokflütte gösterilen şekilde hangi sesi elde ederiz? ● = Kapalı ○ = Açık

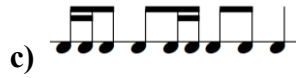
- a) La b) Sol c) Re d) Si

23. Aşağıda verilen ritim kalıbını gösteren seçenek hangisidir?

- a) Ankara – Van – İzmir – Gelibolu
- b) Ankara – İzmir – Gelibolu - Van
- c) Gelibolu – İzmir – Ankara – Van
- d) Ankara – Van – Gelibolu – İzmir

24. “Karaman – Kayseri – Tatvan – Van” söz kalıbını gösteren seçenek aşağıdakilerden hangisidir?

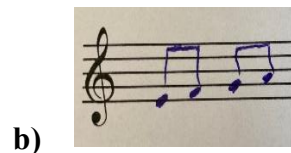
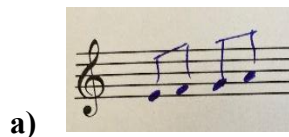
25. Aşağıdakilerden hangisi toplu şarkı söyleme kurallarından değildir?

- a) Nefes yerlerine dikkat etmek
- b) Birlikte başlamak ve bitirmek
- c) Çok kuvvetli söylemek
- d) Yönetenin işaretlerine bakmak

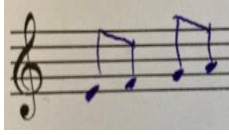
26. $\text{♩} + \text{♩} = ?$

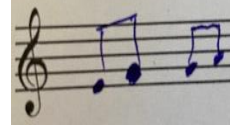
27. Aşağıdakilerin hangisinde nota yazımı doğrudur?

c)

d)

28. Re dizisinin 5. sesi aşağıdakilerden hangisidir?

a) Re

b) Sol

c) La

d) Mi

Aşağıdaki cümleleri okuyarak parantez içine cümle doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

() 29. Dizekte fa notası 2. aralığa yazılır.

() 30. Bir şarkıyı seslendirmek amacıyla bir araya gelmiş kişilerin oluşturduğu topluluğa koro denir.

() 31. Mozart ve Beethoven klasik müziğin bestecilerindendir.

() 32. Halkımızın yaşanmış olaylar karşısında ortak duygu ve düşüncelerini yansıtan, yaratıcısı belli olmayan müzik türüne Türk Halk Müziği denir.

() 33. Dizeğin altındaki veya üstündeki sesleri göstermede kullanılan çizgiye ilave çizgi denir.

() 34. Bemol işareti (b) yanına geldiği notayı yarım ses kalınlaştırır.

() 35. Yapısında ikişerli ve üçerli birimleri bulunduran ölçülere Aksak (Karma) ölçüler denir.

() 36. Türk Sanat Müziği (Uşşak, Segah, Hüzam, Hicaz vs.) farklı isim ve dizilerden oluşan makamsal bir müziktir.

Aşağıdaki terimleri ait oldukları ifade ile eşleştiriniz. Soru numarasını ait olduğu parantez içine yazınız.

37. Moderato..... () Kalın kadın sesi

38. Senyö() Aynı ezginin farklı gruplar tarafından

art arda çalınması veya söylenmesi.

39. Da Capo (D.C.)() İşarete dönüş. 2. defa konulduğu yerden

ilk konulduğu yere dönülür.

40. Alto () Orta hızda çal veya söyle

41. Piyano (p) () Başa dönüş anlamındadır

42. Kanon () Hafif gürlükte çal